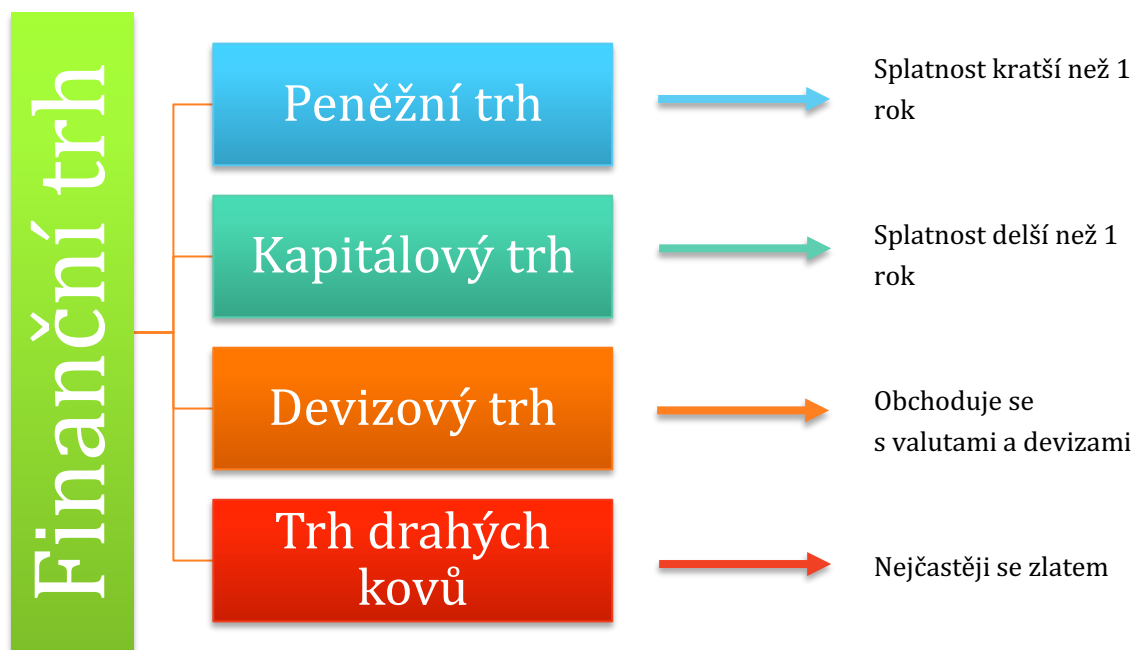

23. FINANČNÍ TRH

Je místo, kde se střetává nabídka volných finančních prostředků a cenných papírů s poptávkou a cenou se stává úroková sazba.

Finanční trh dělíme na:

PENĚŽNÍ TRH

(druh finančního trhu)

Splatnost kratší než jeden rok

Nástroje/produkty peněžitého trhu:

1. Netermínované vklady	• depozita • běžný účet v bance
2. Termínované vklady	• splatnost do jednoho roku
3. Krátkodobé úvěry	• dělíme na kontokorentní, směnečný, lombardní, ručitelský, různé krátkodobé účelové úvěry
4. Krátkodobé cenné papíry	• depozitní certifikát, směnky • státní pokladniční poukázky

- **DEPOZITNÍ CERTIFIKÁT** (*krátkodobé cenné papíry*)

- krátkodobý cenný papír, který má ozdobnou formu
- emitují ho komerční banky
- protihodnota vložených peněz, jmenovitá hodnota zaokrouhlená na celé tisíce nahoru
- na vrubu certifikátu jsou uvedeny podmínky, za kterých se vydává
- v případě, že bude depozitní certifikát zničen nebo ztracen, může klient požádat o tzv. umoření – starý certifikát ztratí hodnotu a vytváří se nový
- svou podstatou se podobá termínovanému vkladu, ale má větší likviditu, protože se dá prodat 3. osobě
- v některých případech se může použít tzv. **depozitní certifikát „POD PARI“** (klient vloží jinou hodnotu, než je jmenovitá při splatnosti DC obdrží pevnou jmenovitou hodnotu)

- **SMĚNKY** (*krátkodobé cenné papíry*)

- Cenný papír, který má nejčastěji splatnost do 1 roku, emise se řídí směnečným a šekovým zákonem

Náležitosti směnky:

V textu musí být vždy uvedeno slovo "směnka"

Bezpodmínečný příkaz nebo příslib

Částka uvedená číslicemi i slovy

Údaj o splatnosti

Výstavce směnky

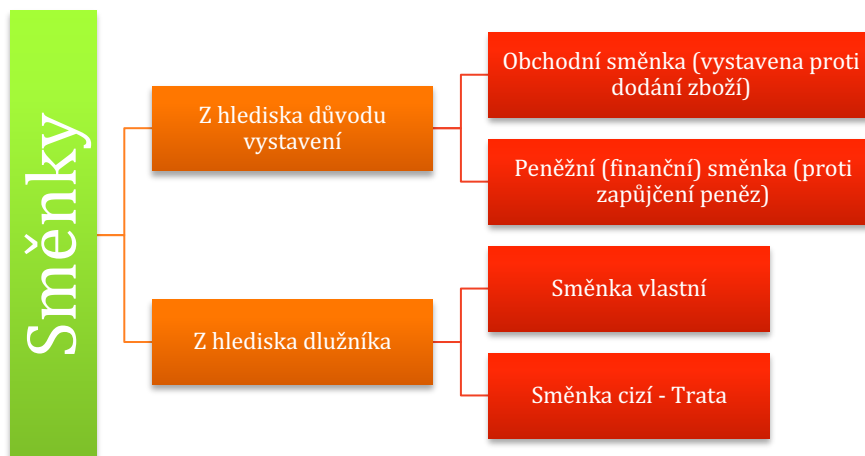
Datum a místo vystavení směnky

Směnečník - dlužník

Na řad = komu se platí

Místo placení

Druhy směnek:

Směnka vlastní:

- Obsahuje příslib výstavce, že zaplatí osobě uvedené na řad stanovenou částku ve stanovené době popřípadě na stanoveném místě
- „Za tuto směnku **zaplatím** ... „

Směnka cizí:

- Obsahuje příkaz výstavce 3. osobě (nejčastěji banka) zaplatí osobě uvedené na řad ve stanovené době a stanovenou částku
- „Za tuto směnku **zaplaťte** ... „

OPERACE SE SMĚNKAMI:

AKCEPTACE:

- přijetí
- u směnky cizí
- dlužník (směnečník) se svým podpisem na směnce v den dospělosti (splatnosti) zavázal, že zaplatí
- akceptace (přijato) + podpis
- přijetí směnky musí být bezpodmínečné, ale směnečník může omezit částku
- odvíjí se akceptační úvěr, který má podobu zapůjčen kreditu (dobrého jména)
- akceptovaná směnka = bonitní směnka, protože je jistota, že bude uhrazena a dá se s ní platit 3. osobě

AVAL – Směnečné rukojemství:

- 3. osoba se na směnce zaručí svým podpisem, že směnku v den dospělosti zaplatí
- Per aval – jako rukojmí

ESKONT:

- Odkoupení směnky bankou před termínem splatnosti
- Banka poskytuje majiteli směnky eskontní úvěr
- Banka si sráží úrok za dobu od eskontu do dne dospělosti směnky a také si sráží eskontní provizi (odměna za odkup)

- V případě, že dlužník směnku v den dospělosti nezaplatí, obrací se banka na osobu, která předložila směnku k eskontu

REESKONT:

- Eskont už jednou eskontované směnky
- Provádí ČNB, která odkupuje eskontované směnky od komerčních bank, nejčastěji exportní

INDOSAMENT:

- Převod vlastnictví směnky do vlastnictví někoho jiného
- Ten kdo směnku převádí, je: **indosant**
- Ten na koho se směnka převádí, je: **indosatář**

REGRES:

- Postih při neplacení směnky

Rozdělení směnek podle splatnosti:

1. Fixní směnka	• uveden přesně stanovený den
2. Vista směnka (naviděnou)	• splatná při předložení
3. Lhůtní Vista směnka	• splatnost za určitý čas po předložení
4. Dato směnka	• splatná za určitý čas po vystavení

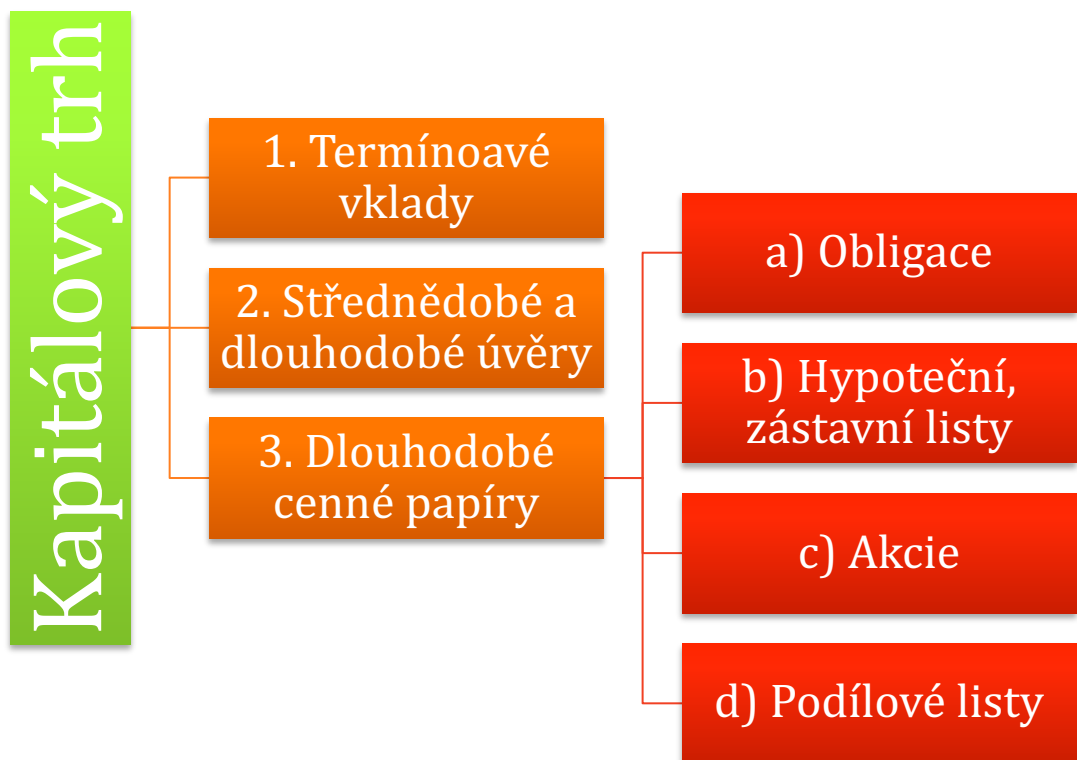
STÁTNÍ POKLADNIČNÍ SMĚNKY *(peněžní trh – nástroje – krátkodobé cenné papíry)*

- Krátkodobý cenný papír se splatností do 1 roku – nejčastěji 3, 6, nebo 9 měsíců
- Slouží na pokrytí **přechodného nedostatku** finančních prostředků v průběhu fiskálního (rozpočtového) roku (u nás kalendářní rok)
- Splátnost daní a sociálního zabezpečení jsou v časovém nesouladu s výdaji (výdaje > příjmy)
- Pokladniční poukázky jsou oblíbené u investorů z důvodu **státní záruky** (první investor vždy dostane investici zpět)
- **Úrokové sazby** jsou po krátkodobých termínovaných vkladech druhé nejnižší (cca 1,2% úrokové sazby)

KAPITÁLOVÝ TRH

(druh finančního trhu)

Kapitálový druh dělíme na:

A) OBLIGACE – DLUHOPISY *(druh dlouhodobého cenného papíru na kapitálovém trhu)*

Rozdělení podle emitenta a rizika:

1. Státní obligace	• emituje ČNB společně s MF a slouží k pokrytí schodku SR za celý fiskální rok (rozpočtový)
2. Bankovní obligace	• na zvýšení základního kapitálu (500 mld.) a na zvýšení likvidity
3. Podnikové (korporátní) obligace	• emitují na rozšiřování investic • rizikovější -> vyšší úrokové sazby
4. Komunální obligace	• emitují města a obce, jsou nejrizikovější • na zřízení obchodních center, parkovišť, infrastruktury- vylepšení

B) HYPOTEČNÍ ZÁSTAVNÍ LISTY *(druh dlouhodobého cenného papíru v kapitálovém trhu)*

- Emitují hypoteční banky jako protihodnotu vložených prostředků od investorů
- Ze získaných prostředků pak poskytují hypoteční úvěry

C) AKCIE (*druh dlouhodobého cenného papíru v kapitálovém trhu*)

- Akcie je cenný papír, který vyjadřuje podíl na vlastnictví akciové společnosti
- Vydávají se v podobě **zaknihované** (elektronická, uložená v centrálním depozitáři cenných papírů CDČP) a v podobě **materializované**

Náležitosti akcie:

- V textu musí být uvedeno slovo „akcie“
- Identifikace akciové společnosti
- Jmenovitá hodnota akcie
- Forma akcie
- Číselné označení
- Podpis člena nebo představenstva
- Otisk prstu v případě použití ochranných prvků

Formy akcií:

AKCIE NA JMÉNO:

- Je uvedeno jméno konkrétního akcionáře
- Převádí se tzv. rubopisem
- Zároveň se musí převod uvést v seznamu akcionářů
- Akciová společnost může výdej/emisi nebo převod akcií omezit ale nesmí je zakázat

AKCIE NA MAJITELE:

- Mohou být emitovány pouze v zaknihované podobě
- Nesmí být vydány v listinné podobě
- Neomezeně převoditelné
- Nevytváří se zápis o převodu
- Akciová společnost může emitovat akcie s různou jmenovitou hodnotou

Hodnoty akcií:

Jmenovitá hodnota

- součet všech jmenovitých hodnot musí být minimálně 2 mil. Kč (výše základního kapitálu)

Emisní hodnota

- hodnota akcie v okamžiku vydání
- když se zakládá akciová společnost je emisní hodnota rovna jmenovité

Tržní hodnota

- hodnota akcie v okamžiku prodeje

- V případě, že se zvyšuje základní kapitál může být emisní hodnota vyšší než jmenovitá, tuto situaci nazýváme **emisní ážio** v opačném případě situaci nazýváme **emisní disážio**

Akciová společnost může emitovat:

KUSOVÉ AKCIE:

- Nemají jmenovitou hodnotu
- Představují stejné podíly na základním kapitálu
- V tomto případě nesmí emitovat akcie se jmenovitou hodnotou
- Podíl na základním kapitálu se určí podle počtu kusových akcií
- Na jednu kusovou akcii připadá jeden hlas, ve stanovách může být uvedeno, že kusové akcie mohou mít rozdílnou váhu hlasu
- Kusové akcie usnadňují změnu výše základního kapitálu

ZAMĚSTNANECKÉ AKCIE:

- Jsou vždy na jmenovitou hodnotu
- Mohou je vlastnit i důchodci
- Nejsou předmětem dědění (dědic ji musí nabídnout firmě k odkupu)
- Zaměstnanci mohou akcie získat za výhodnějších podmínek – zaměstnanec nemusí zaplatit celou emisní hodnotu
- Vydávají se zaměstnancům jako motivace

AKCIE SE ZVLÁŠTNÍMI PRÁVY:

- Prioritní právo na podíl na zisku (podíl na zisku je buď v procentech, nebo v pevné částce)
- Tyto akcie nejčastěji vlastní top manažeři (dozorčí rada, představenstvo, správní rada, apod.)
- Vlastníci přednostních akcií mohou mít na valné hromadě omezené hlasovací právo, v případě, že firma realizuje zisk, pokud je firma ve ztrátě tak se hlasovací právo obnovuje

Právo na informace:

- Akcionář má právo na veškeré informace o společnosti a právo kritizovat nebo nesouhlasit ale pouze na valné hromadě
- Na valné hromadě je možné použít **kumulativní hlasování** – zvýhodnění menšinové/minoritní akcionáře – jejich hlas se 3x znásobí a je zvýhodněn
- Ve stanovách může být uvedeno, že valná hromada může rozhodnout o vydání dluhopisů (chce si od někoho půjčit), které se poté mohou vyměnit za akce, nebo se může rozhodnout, že vydá prioritní dluhopisy, které obsahují právo na přednostní upsání akcie – podmínka! - > vydáním prioritního dluhopisu předpokládá navýšení základního kapitál

KOLEKTIVNÍ INVESTOVÁNÍ

(zahrnujeme do finančního trhu – obecně)

- Opakem individuálního investování (jedné osoby)

Důvody kolektivního investování:

Kolektivní investování se nejčastěji uskutečňuje pomocí **investičních** a **podílových fondů**

INVESTIČNÍ FOND:

Vždy PO, forma a. s.

Investor má podle výše investice právo rozhodovat o použití investic.

PODÍLOVÝ FOND:

Nejsou PO, většinou dcery komerčních bank.

Protihodnotou je **podílový list**.

Podílový list:

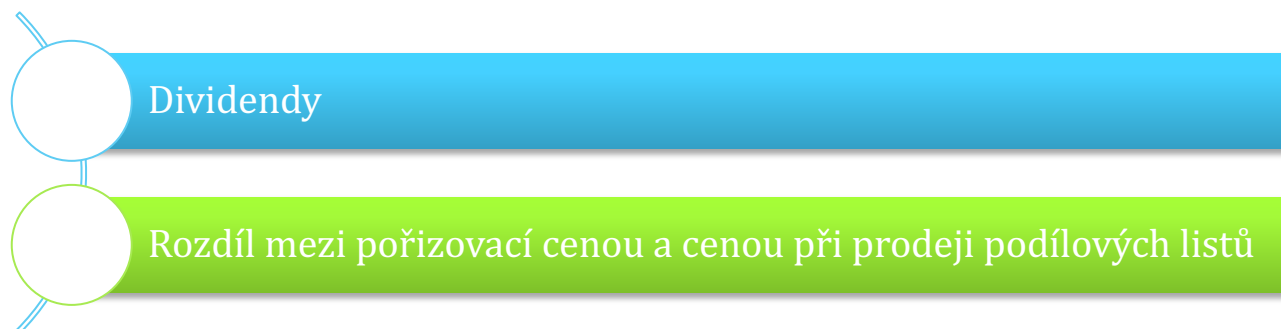
- Nemá žádná práva
- Vyjadřuje podíl na majetku podílového fondu
- Investor nemá možnost ovlivnit portfolio podílového trhu

Při založení fondu se podílové listy po dobu 6 měsíců vydávají za jmenovitou hodnotu, po této době se vydávají ve výši tržní hodnoty.

Podílový fond má povinnost oznamovat investorovi skutečnou tržní hodnotu podílového listu (ve sdělovacích prostředcích).

V současné době existují pouze **otevřené podílové fondy**, které mají povinnost na požádání investora odkoupit jeho podílový list.

Výnosy pro vlastníky podílových listů:

DRUHY PODÍLOVÝCH FONDŮ:

- Každý investor by si měl před vložením finančních prostředků do fondu prostudovat **statut/prospekt** (*dokument, obsahující informace o investičních záměrech fondu, o možných rizicích a způsobu stanovení poplatků*) fondu

Možnosti výběru:

1. Peněžní podílové fondy

- investice do krátkodobých cenných papírů s vysokou likviditou emitenta (EIB - Evropská investiční banka)
- nakupují depozitní certifikáty, pokladniční poukázky nebo obligace
- pro konzervativní investory, kteří se bojí riskovat nebo pro ty, kteří chtějí investovat na krátkou dobu a bojí se, že ztratí svůj počáteční vklad

2. Obligační podílové fondy

- investoři jsou ti, kteří chtějí pravidelný příjem - dividendy

3. Akciové podílové fondy

- pro ideální zhodnocení je vhodné investovat na 5 let, protože u akcií dochází ke kolísání jejich tržní hodnoty, v dlouhodobém horizontu akcie rostou, mají větší zhodnocení než fondy 1. a 2.

4. Balancované podílové fondy

- kombinace všech tří podílových fondů
- snaha o rozprostření rizika a snížení fluktuace investorů (fluktuace - střídání více fondů)

5. Fondy fondů

- nakupují podílové listy od jiných fondů
- rozprostření rizika
- větší náklady se spravováním fondů - menší výnos pro investora

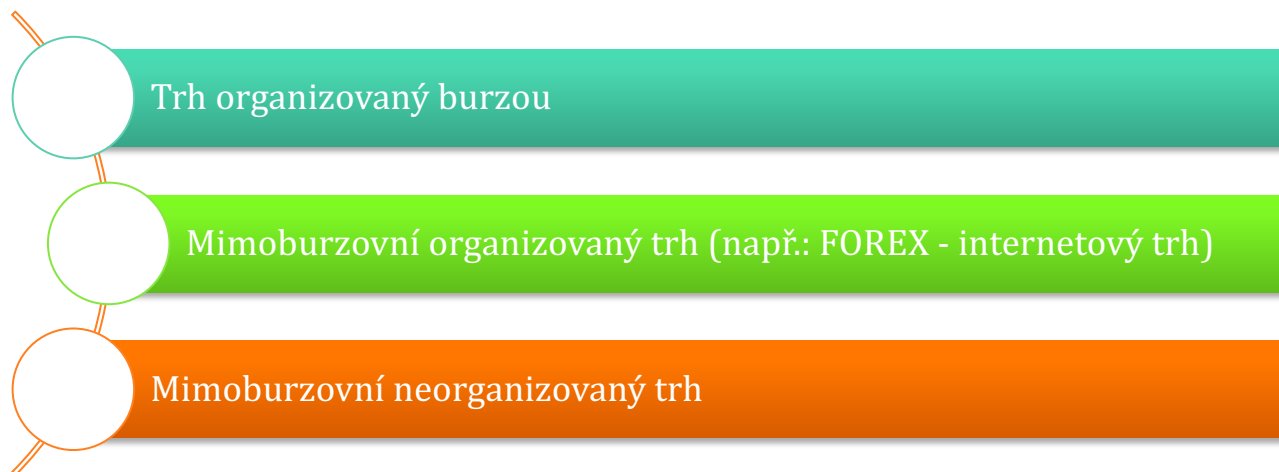
6. Zajištěné podílové fondy

- zaručuje, že se vložená investice minimálně ve stejné výši vrátí pod podmínkou, že vklad musí být minimálně na 2 roky (nejlépe na 5 let)
- dřívější odkup znamená vysoké sankční poplatky
- ve statutu fondu se nezaručuje zhodnocení investic

OBCHODOVÁNÍ S CENNÝMI PAPÍRY

(zahrnujeme do finančního trhu – obecně)

Rozlišujeme podle toho, kdo obchody organizuje:

MIMOBURZOVNÍ NEORGANIZOVANÝ TRH – trh se uskutečňuje volně a kdekoli -> „kde se kdo najde“

TRH ORGANIZOVANÝ BURZOU

(Zahrnujeme do finančního trhu pod téma Obchodování s cennými papíry – druh burzy)

HISTORIE BURZY:

Holandsko – obchodování s tulipány

Počátek 15. století – první organizovaný trh Van de Bourse (Belgie)

1531 – první skutečná burza – obchodování se směnkami a mincemi (Belgie – Antverpy)

Únor 1637 - zastavení obchodování s tulipány – kupci přestali věřit, že by ceny mohli dál růst a trh se zhroutil

Vznik světových burz: 1792 – New York, 1821 – Řím, 1831 – Ženeva, 1831 – Madrid, 1739 – Berlín, 1771 – Vídeň, 1864 – Budapešť, 1871 – Praha, 1745 – Londýn

1871 – 1933 – rozvoj organizovaného trhu v českých zemích

1871 – Vznik české burzy díky Rakousko – Uherským obstrukcím

- Obchodování se zbožím i cennými papíry (obchodovatelné státní dluhopisy a běžné akcie)
- První sídlo – Na příkopě, poté se 8x přesunulo
- Činnost na čas ukončena **27. června 1914**
- Činnost byla v roce **1919** obnovena a stala se vlajkovou lodí Česko-Slovenské republiky
- Ministr financí Alois Rašín

- Obchod s cukrem – konkurence Vídeňské burzy
- Pražský burzovní parket – symbol burzovního obchodu u nás – vstupenka na 1 rok za 1 000 Kč
- Důležitý obchodní uzel
- Období 1. republiky – rozvoj burzovních obchodů u nás – největší rozkvět

1923 – 1925 – krize spojená s krachem některých obchodních domů

1929 – 1932 – KRACH NA NEWYORSKÉ BURZE

- Největší světový trh 20. století
- Ovlivněno technickými vynálezy: pásová velkovýroba, továrna Ford zvýšila výrobu, zvukový film, rádio
- Vznik nových podniků a oznamování nových emisí

24. října 1929 – Černý pátek

- Zhroucení NY burzy – totální ekonomická katastrofa
- Medvědí trend – velké snižování hodnot akcií až do roku 1932 – 1/6 úrovně roku 1929
- Start celosvětové krize zvané „Velká deprese“

1987 – 2001 – ČERNÉ PONDĚLÍ A 11. ZÁŘÍ

- 1987 – Černé pondělí – index DOW JONES poklesl o 23% (domácí ekonomické důvody)
- Nejtragičtější den pro kapitálový trh byl 11. září 2001 – nová hospodářská recese
- Dolar propadl, ropa a zlato šli vzhůru

1938 – 1948 – OTEVŘENÍ PRAŽSKÉ BURZY

- 6. dubna 1938 – otevření nové budovy burzy
- Březen 1939 – Okupace ČSR – nejdříve ukončení obchodu s cennými papíry a poté i s devizami (1943)
- 1948 – nástup komunistického režimu, nařízená likvidace burzy – 30. září 1948, na 40 let obchodování vymizelo

1973 – 1991 – ROPNÉ ŠOKY

- Začátek 70. let – Ropný šok – ropa je nejdůležitější komodita na trhu – ovlivňuje hospodářský cyklus
- 1990 – 1991 – Ropný šok – Irák napadl Kuvajt

1992 – BURZA CENNÝCH PAPÍRŮ PRAHA AŽ SOUČASNOST

- 90. léta – začíná se probouzet kapitálový trh v ČR

1992 – 12 ČSR bank + 5 brokerských společností založilo Burzu cenných papírů Praha, a. s.

- Funguje na členském principu
- Obchodovat zde a přístup sem mají pouze licencovaní obchodníci s cennými papíry, zároveň musí být také členové

6. dubna 1993 – 55 let po otevření první burzy

1993 – kupónová privatizace – 995 emisí posílilo trh

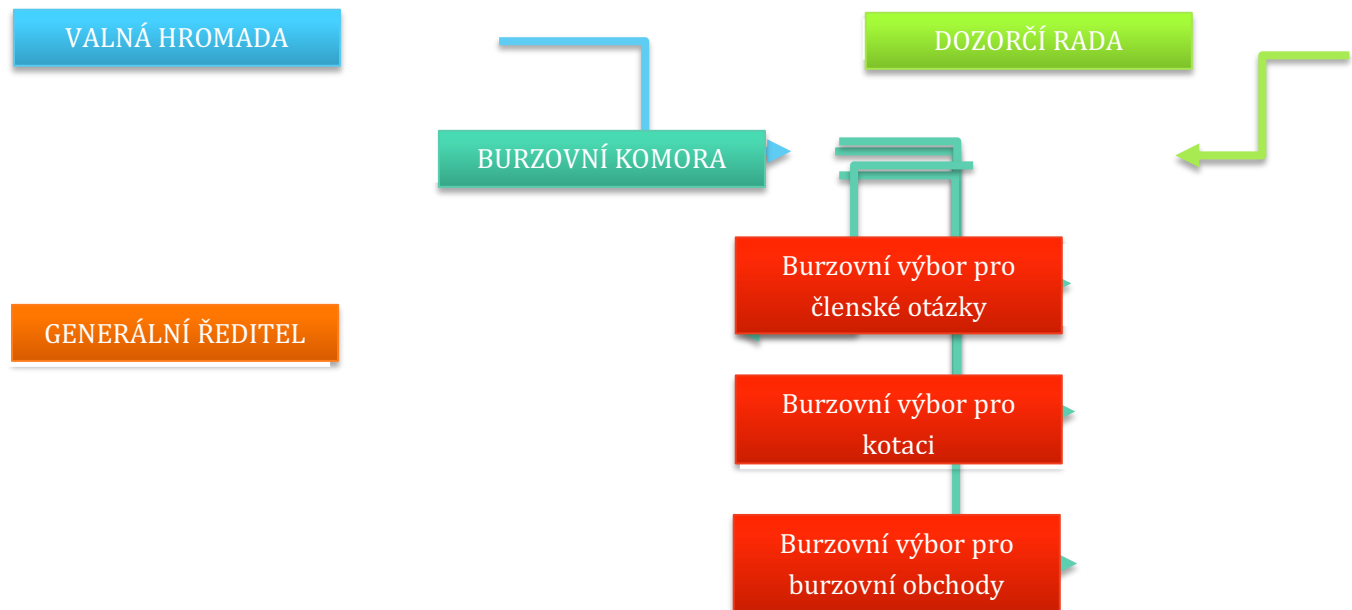
1995 – další vlna privatizace – dalších 700 emisí

1997 – 1 300 emisí odstraněno (nízká likvidita, nepřípravenost, velikost, nevhodné)

V letech 1998 až 2006 byl vytvořen dozorový orgán, od roku 2006 se stala tímto orgánem ČNB

- Dohlížecí orgán na kapitálovém trhu
- Ministerstvo financí vytváří pravidla pro fungování kapitálového trhu

Organizační struktura:

2004 – vstup ČR do EU -> Pražská burza vstupuje do FESE (Evropská federace burz)

INDEXY: NY – Dow Jones, Londýn – FTSE, Tokio – TOPIX, Praha – PX

- Průřezový ukazatel trhu nebo jeho vybraného segmentu
- Český index vznikl 6. dubna 1964 na hladině 1000 bodů
- Je propočítáván každých 15 vteřin v průběhu obchodního dne
- Index PXGLOBE – zahrnuje vývoj všech registrovaných emisí a je propočítáván 1x po závěru obchodování

ENERGETICKÁ BURZA

- Dceřiná společnost Pražské burzy
- Možnost obchodování s elektrickou energií

PŘEDMETY – termínované kontrakty na dodávku elektřiny

- Energie – podle délky odběru/podle množství odběru
- Výhodou je transparentní tvorba elektřiny

CEESEG

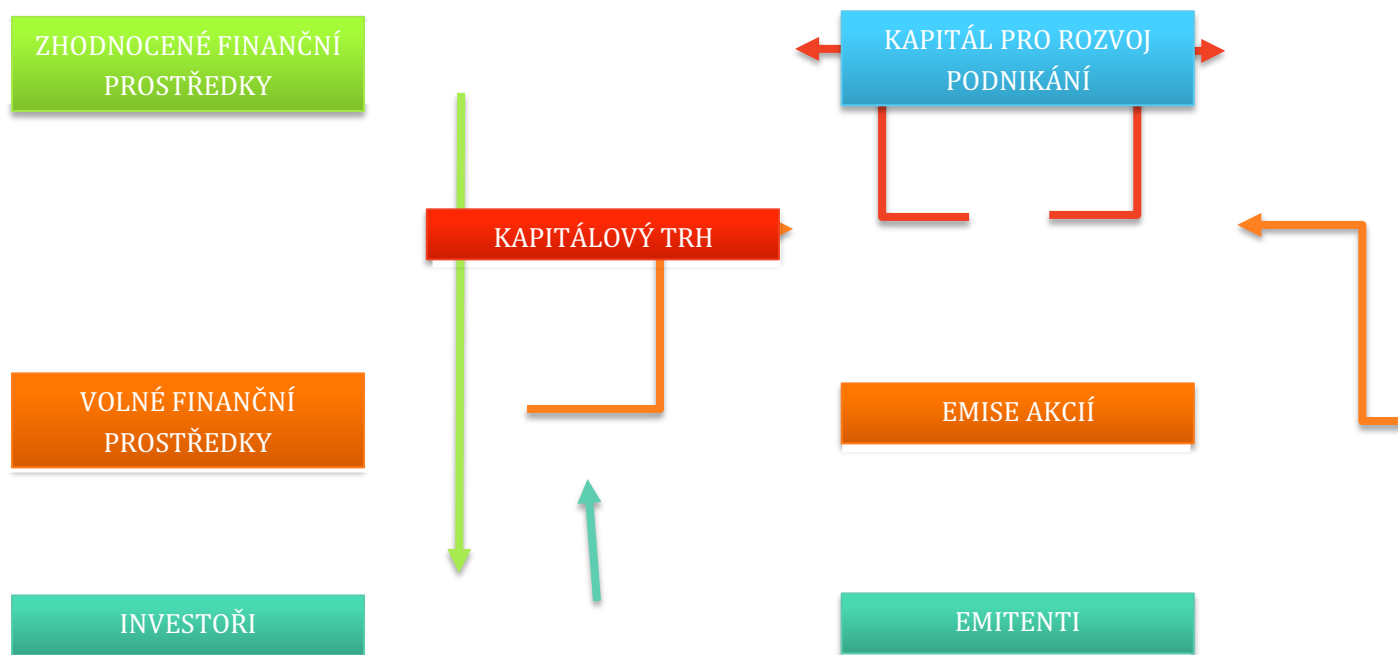
Nabízí informace o čtyřech trzích, které mají výhled dlouhodobého vysokého růstu.

BURZOVNÍ POJMY:

Investor: disponuje volnými kapitálovými prostředky a chce je zhodnotit

Emitent: vydává/emituje cenné papíry za účelem získání finančních prostředků pro rozvoj svého podnikání

TRŽNÍ KAPITALIZACE = akcie x kurz

Brokerské společnosti -> obchodníci s cennými papíry

- Fungují jako zprostředkovatelé obchodu a investoři díky jejich pomoci mohou na burze obchodovat
- Jediný způsob jak mohou zájemci obchodovat na Pražské burze cenných papírů